

Informatienota

Datum vergadering	:	27 juni 2023
Registratienummer	:	GZDGWB958849/960849
Informatienummer	:	IN052
Portefeuillehouder	:	Jacoline Hartman
Bijlage(n)	:	VNG Gelderland Rapport "Perspectief voor de Veren"
Onderwerp	:	informatienota met actuele stand over de veerdiensten

Onderwerp

Informatienota met actuele stand over de veerdiensten

Kennisnemen van

De actuele stand van zaken van de veren met de wetenschap dat het provinciale Verenfonds ophoudt te bestaan.

Inleiding

In januari 2023 is de gemeenteraad geïnformeerd via een Raadsinformatie (IN009) over de stand van zaken rondom de Veren. Het provinciale Verenfonds houdt op te bestaan. Het Verenfonds is een fonds waarvan onrendabele veerdiensten gebruik kunnen maken. Dat geldt zowel voor utilitaire als voor recreatieve veren. Een utilitair veer is een veerdienst die dagelijks vaart en ook auto's over zet. Het utilitaire veer Brakel – Herwijnen ontving een grote bijdrage uit het Verenfonds. In de tussentijd is een rapport door VNG Gelderland opgesteld, genaamd "Perspectief voor de Veren". In dit rapport staan tips voor allerlei partijen: voor zowel oevergemeentes, provincie als veerdiensten.

Kernboodschap

Omdat het Verenfonds stopt, ontstaat de grote vraag: hoe nu verder om de veren in de vaart te houden? In januari 2023 hebben we een raadsinformatienota opgesteld (2023/IN009) waarin de intentie staat, dat we de gemeenteraad rond deze tijd een keuze voor zouden leggen. Dit blijkt nog niet mogelijk want er is tussentijds een rapport uitgebracht en de provincie heeft nog geen duidelijkheid gegeven over het maatwerk. Daarom komen we met deze informatienota waarin we antwoord geven op vragen die nu actueel zijn.

Welk rapport en door wie is het rapport 'Perspectief voor de Veren' uitgebracht?

Het rapport is uitgebracht door de VNG Gelderland. Het VNG Gelderland heeft een stuurgroep en werkgroep opgericht. In de Stuurgroep zitten diverse Gelderse wethouders. Enkelen zijn ook vertegenwoordigers in de Stichting Veren Gelderland (het Verenfonds). In de werkgroep zitten enkele ambtelijke vertegenwoordigers, alsmede de regio en de provincie Gelderland. Dit rapport is 9 maart in Brummen aangeboden aan de betrokken partijen.

Zie deze link: [VNG Gelderland biedt betrokkenen rapport "Perspectief voor de Veren" aan](#)

Welke adviezen staan in het rapport 'Perspectief voor de Veren'?

In het rapport wordt een compleet beeld gegeven van de stand van zaken. Het rapport eindigt met conclusies, aanbevelingen en voorstellen. Het is nog niet duidelijk of en wie welke adviezen overneemt. Zo wordt voor de provincie aan een actieve coördinerende taak gedacht. Er staat bijvoorbeeld het advies om "Jaarlijks door de provincie een bijeenkomst met alle oevergemeenten en exploitanten te beleggen."

In de conclusies en aanbevelingen staat voor de gemeenten het volgende (op bladzijde 22):

"De gemeenten zorgen – samen met de exploitant – voor de weg naar het veer, veerstoep en aankleding. Het gaat dan onder meer over fietsenstalling, zitbankjes of schuilgelegenheid bij regen. Overheden zorgen voor een goede bewegwijzering. De gemeente pakt hierbij de regie. Waar nodig zoekt de gemeente samenwerking met Rijkswaterstaat om het water bevaarbaar te houden en de veerstoep bereikbaar. Aangezien dit knelpunt zich bij meerdere veren voordoet zorgt VNG Gelderland voor afspraken met Rijkswaterstaat."

Hoe gaan wij om met de voorstellen in het rapport?

Ook de gemeenten krijgt allerhande adviezen. De volgende voorstellen (bladzijde 23 van VNG Rapport 'Perspectief voor de Veren') staan de onderstaande adviezen voor oevergemeenten:

Oevergemeenten

- Oevergemeenten hebben de regie bij het maken van afspraken per veer en de inzet van het model: er wordt per veer tenminste eenmaal per jaar een overleg gepland tussen de beide oevergemeenten en de exploitant van het veer
- Met de inzet van het model worden afspraken gemaakt over inkomsten en uitgaven per veer, inclusief de hoogte van de tarieven en een exploitatiesubsidie van de gemeente
- Bij een exploitatietekort groter dan € 50.000, wordt (op basis van de vooraf vast te stellen voorwaarden) 50% door de beide gemeenten betaald en 50% door de provincie.
- In de afspraken over de tarieven worden betaalbare abonnementen mogelijk gemaakt, indien nodig met een bijdrage van de gemeente.
- De gemeenten zorgen – samen met de exploitant – voor de weg naar het veer, goede bewegwijzering, veerstoep en aankleding.
- Gemeenten en provincie stemmen af met Rijkswaterstaat over de bevaarbaarheid van het water en bereikbaarheid van de veerstoep. Er wordt overlegd over het baggeren, waar dat nodig is.

Voor het veer Brakel – Herwijnen is de gemeente Zaltbommel penvoerder voor de subsidie van het Verenfonds. Eveneens is zij de 'uitvoerende organisatie' (exploitant) en heeft dit ondergebracht bij Riveer. Zaltbommel heeft de regie en contacten met de uitvoerende veerexploitant. Voor de twee recreatieve veren is er een andere exploitant: Uit@waarde.

Voor de financiële voorstellen die hier genoteerd staan, is een belangrijke rol (besluit) weggelegd voor de provincie. Deze rol is op dit moment nog niet uitgekristalliseerd.

Er zijn reeds diverse soorten abonnementen en qua bewegwijzering zorgt de gemeente West Betuwe zorgvuldig voor deze taak.

En welk advies heeft de provincie gekregen? Wat is de rol van de provincie?

In aan de provincie worden ook diverse aanbevelingen gedaan (bladzijde 23/24 van VNG rapport 'Perspectief voor de Veren'):

Provincie

- De actieve rol van de provincie wordt ingevuld, door jaarlijks een bijeenkomst over de veren te organiseren, met oevergemeenten en exploitanten. Provincie zorgt samen met de bracheorganisaties van exploitanten voor instandhouding en doorontwikkeling van het model. Provincie zorgt voor een goede informatie-uitwisseling om jaarlijks de ontwikkeling van de veren te volgen.
- De provincie ontwikkelt een revolverend fonds, waaruit leningen beschikbaar gesteld kunnen worden ten behoeve van investeringen voor innovatie, vervanging en duurzaamheid voor veren. Exploitanten zorgen voor aflossing en rente, waardoor het fonds beschikbaar blijft voor nieuwe investeringen. Dit fonds heeft geen directe invloed op de exploitatie.
- Indien bij het hanteren van het model een (door betrokken partijen onderkent) tekort ontstaat waarbij de gemeenten meer dan €50.000 bijdragen in de exploitatie, draagt de provincie voor 50% bij aan dit tekort. Voorwaarde is wel, dat er gezamenlijk meerjarige afspraken worden gemaakt, gericht op afbouw van het jaarlijkse tekort. De provincie spant zich in, om - in overleg met de buurprovincies – tot een zelfde regeling te komen, voor al die gevallen waar een oevergemeente in een andere provincie ligt.

In het gesprek dat 6 maart 2023 heeft plaatsgevonden tussen de provincie en de gemeenten Zaltbommel, West Betuwe en Altena, is duidelijk gemaakt dat de gedeputeerde geen besluit ging voorleggen aan Gedeputeerde Staten. De verkiezingen waren toen aanstaande en nu zijn we in afwachting van coalitievorming. Tot die tijd neemt de provincie geen besluit over dit vraagstuk en ook niet over eventueel maatwerk.

Wat betekent het maatwerk?

In de rapportage van het VNG (bladzijde 20) wordt gesproken over het maatwerk van en met de provincie Gelderland. Hierover is de volgende (letterlijke) tekst opgenomen:

N.B.

Op verzoek van gedeputeerde Helga Witjes, voegen we hierbij onderstaande tekst toe:

"In de werkgroep is met de provincie gesproken over de inhoud van het maatwerk voor fietsverkeer, maar ook over de wijze waarop dat praktisch handen en voeten kan worden gegeven. Op 26 januari 2023 is er een gesprek geweest met gedeputeerde Witjes. Hierin heeft zij aangegeven dat de provincie het belangrijk vindt dat er in de vormgeving van het maatwerk een prikkel moet zijn om tot een verbetering te komen. In het maatwerk wordt gekeken naar het belang van fietsers (hoofd fietsnetwerk). De insteek is nu dat het een regeling voor een te bepalen periode moet zijn op basis van gelijke inbreng van gemeente en provincie, waarbij de bijdrage zich afbouwt en de veerverbinding zoveel mogelijk zelfstandig moet kunnen draaien. Het maatwerk zal dan ook voor een bepaalde periode worden afgesproken, zodat niet ieder jaar opnieuw afspraken hoeven te worden gemaakt over de ondersteuning.

Daarnaast kijkt de provincie naar mogelijke ondersteuning bij het verduurzamen van de veerponten. Wij oriënteren ons hierbij onder andere op de provincie Zuid-Holland, die een verduurzamingslening onder gunstige voorwaarden

kent (revolverend fonds). Daarmee is het voor veren makkelijker om te verduurzamen en komen de financiële middelen uiteindelijk ook terug. Besluitvorming hierover is aan de nieuwe staten."

Hiermee is gesteld dat er nog geen (financiële) duidelijkheid is. Hopelijk wordt dit meer duidelijk zodra een provinciale coalitie is gevormd.

Hoe en wanneer komt er duidelijkheid over de financiering rondom de veren?

Dat zal in de loop van dit jaar (2023) zijn. Er is daarmee risico voor onze eigen begroting. Dit risico wordt zichtbaar gemaakt in de Perspectiefnota. Uiteindelijk zal de gemeenteraad alsnog worden gevraagd een besluit te nemen over wat hij bereid is om te doen om de veren in de vaart te houden. Er zijn immers meerdere veren (utiliteir of recreatief) in West Betuwe en niet ieder veer heeft een bijdrage uit het Verenfonds. Hieronder een overzicht uit het Rapport 'Visie op de Veren' (2020, TwynstraGudde)

Hoe gaan we nu verder?

Zoals gezegd, wordt er in 2023 meer duidelijkheid verwacht. Dat is vooral belangrijk voor het veer Brakel – Herwijnen dit veer één van de grootste bijdragen uit het Verenfonds kreeg. Natuurlijk ontvangen de voornamelijk recreatieve veren in de gemeente West Betuwe ook een bijdrage uit het Verenfonds, maar deze is minder groot. De gemeenteraad komt vervolgens in beeld voor alle veren. De raad moet een besluit nemen over een structurele bijdrage, of niet. Dit proces wordt verder uitgewerkt.

Consequenties

De gemeente Zaltbommel draagt een groot risico. Natuurlijk voelen we een gezamenlijke verantwoordelijkheid als twee oevergemeenten. We trekken hierin samen op en hebben dan ook begin maart een gezamenlijke overleg met de provincie gehad. Tijdens dit overleg is gevraagd om financiële hulp vanuit de provincie. We hopen nog steeds dat de provincie het veer Brakel – Herwijnen als één van de uitzonderingen ziet, zowel vanwege de leefbaarheid van de dorpen, de bereikbaarheid voor fietsers / scholieren en de ligging tussen twee drukke snelwegen.

Het antwoord van de provincie bleek nog niet mogelijk. We verwachten dat er met het provinciale coalitieakkoord meer duidelijkheid komt. Uiteindelijk komt de raad van West Betuwe in beeld. Want als de kosten onvoldoende gedekt worden, is de gemeente dan bereid om mee te betalen?

Financiën

Alle veren goed onder de loep genomen. Er is gekeken aan 'welke knoppen we kunnen draaien': hoe krijgen we meer opbrengen? Of minder kosten? In het model is naar de brandstofprijzen, onderhoud, personeelskosten, kapitaallasten, opbrengen (tarieven) en de dienstregeling gekeken.

Eén van de knoppen waar aan gedraaid kan worden, zijn de tarieven. In het rapport van VNG staat hierover te lezen: *"In de overeenkomst tussen gemeenten en exploitanten worden afspraken gemaakt over een stapsgewijze verhoging van de tarieven, om tot een betere balans tussen kosten en baten te komen. Daarbij worden tevens afspraken gemaakt over betaalbare abonnementen voor veelgebruikers (zoals scholieren en forenzen)."*

Voor het veer Brakel – Herwijnen is door Zaltbommel en Riveer al recente een tariefverhoging doorgevoerd. Vanzelfsprekend moeten de tarieven acceptabel zijn en blijven, om 'omrijdend gedrag' niet te stimuleren.

Over eventuele financiële bijdragen aan het veer, willen en kunnen we nu niet op de zaken vooruit lopen. Uiteindelijk komen we met een voorstel naar de gemeenteraad toe. Dit willen we doen zodra er meer bekend is en er onvermijdelijke keuzes gemaakt kunnen en moeten worden.

Communicatie

Voor het veer Brakel – Herwijnen is de gemeente Zaltbommel penvoerder voor het subsidie van het Verenfonds. Eveneens is zij de 'uitvoerende organisatie' (exploitant) en heeft zij dit ondergebracht bij Riveer. Uiteindelijk zijn de gebruikers van het veerpont ook een belangrijke partij om naar te communiceren. De consequenties van dit veer treft veel gebruikers.

Daarnaast is communicatie naar het toerisme belangrijk, aangezien er ook veren in West Betuwe zijn die alleen in het recreatieseizoen varen.

Vervolg

Met deze informatienota willen we u op dit moment informeren dat dit dossier, met moeilijke keuzes, eraan komt. Er liggen nu nog geen keuzes voor. We onderzoeken op dit moment de scenario's en aan welke knoppen we kunnen draaien. Later komt de raad opnieuw in beeld en zullen onvermijdelijk keuzes gemaakt moeten worden.

Bijlage(n)

VNG Rapport "Perspectief voor de Veren"

Suggestie ter afhandeling

Agenderen in een beeldvormende vergadering 6 juni 2023

Voor kennisgeving aannemen

Burgemeester en wethouders van de gemeente West Betuwe,
de gemeentesecretaris, de burgemeester,

5 mei 2023

Kenmerk GZDGWB958849/960849

Pagina 6 van 6

Philip Bosman

Servaas Stoop